

(čl. 325 obch. zák.). Žalující tvrdí, že teprve na její naléhání zaslala jí žalovaná část objednaného zboží. Teprve zasláním části objednaného zboží k zvláštnímu tomuto vyzvání žalující došlo k uzavření smlouvy přímo mezi žalující a žalovanou, ale jen ohledně části zboží, žalovanou zasláné. Jen ohledně této části vzhledem k tomu, co předcházelo, lze za to pokládati, že žalovaná přistoupila na nabídku žalující, aniž by se však vážala, že dodatečně splní všechno. Žalované příslušelo právo projevit souhlas s objednávkou vůbec, tedy v celku i co do části, ujednání žalující s K. ji nikterak nezavazovalo a ona projevila souhlas s částečnou objednávkou tím, že objednávku žalující jen částečně vyřídila. S větší dodávkou nebo dokonce s dodávkou všeho objednaného zboží výslovně nesouhlasila a proto nepřistoupivši na dotýčný návrh žalující, v objednávce obsažený, smlouvy v tom rozsahu vůbec neuzavřela. Proto také k takovému dodatečnému plnění, jak se toho žalující ve své žalobě domáhá, nemůže býti žalovaná nucena.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Není tu uplatňovaného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Jak odvolací soud uvádí, nebyly strany v obchodním spojení. Důsledkem toho neměla žalovaná povinnosti, zodpověděti bez otálení nabídku žalobkyně pod následky čl. 323 obch. zák. Když pak k naléhání poslala část zboží, uvedeného v objednávce, nebyla tím uzavřena mlčky smlouva v příčině všeho objednaného zboží. Vždyť ze zjištění soudu na základě svědectví K-a a potvrzení ze dne 13. prosince 1919 vychází zřejmě na jevo, že žalovaná mohla se rozhodnouti podle toho, co K. udělati slíbil, pokud nabídku žalobkyně přijmouti chce a pokud nikoliv. Zaslavši část zboží, projevila vůli, prodati toto množství zboží a nejde z toho nijak na jevo, že by všechno objednané zboží dodati zamýšlela. K smlouvě co do části zboží, žalobkyní objednaného, žalovanou však nezasláného, tedy nedošlo. Rozhodno jest, co v té příčině s K jednáno a jím pak žalované oznámeno bylo a s čím pak ona zasláním zboží souhlas projevila. Nezávazně uzavřená smlouva byla tedy schválena zasláním částky jen potud, pokud zasláno bylo zboží, poněvadž ve smlouvě té si vyhradila žalovaná určit i množství i které zboží zasláno býti má. O jiném zboží, než které bylo také fakticky zasláno, smlouva se nestala a nemůže tedy nic dále požadováno býti.

Čís. 1192.

Pojem »právní souvislosti« mezi žalobní pohledávkou a vzájemnou pohledávkou po rozumu třetího odstavce § 391 c. ř. s. Dílčí rozsudek podle tohoto ustanovení lze vynést i tehdy, když k rozhodnutí zralou jest jen část žalobního nároku.

(Rozh. ze dne 20. září 1921, Rv I 453/21.)

Proti zažalované pohledávce na zaplacení kupní ceny za odebraných 7 vagonů žeziva namítala žalovaná firma vzájemné pohledávky, jež jí prý

vzešly tím, že žalobkyně nezachovala se při dodání dle ustanovení dodací smlouvy a způsobila jí tedy přestoupením smluvní povinnosti (§ 1295 obč. zák.), škodu v určitých obnosech. **Procesní soud** prvé stoličce dílčím rozsudkem uložil žalované straně, by zaplatila žalující firmě kupní cenu za 6 vagonů řeziva, ohledně kupní ceny za 7. vagon řeziva a ohledně namítaných vzájemných pohledávek vyhradil rozhodnutí po provedeném dalším projednání. **Odvolací soud** rozsudek potvrdil.

Důvody: Nesprávné právní posouzení věci spatřuje odvolatelka (žalovaná) jednak v tom, že vzájemné pohledávky, jí kompensando namítané, jsou v právní souvislosti se zažalovanou pohledávkou, vyplývající z jednoho a téhož dvoustranného právního jednání, jednak v tom, že dílčím rozsudkem bylo rozhodnuto pouze o části zažalované pohledávky, tak že nebylo zde zákonného předpokladu pro vydání dílčího rozsudku dle § 391 odstavec třetí c. ř. s. Odvolání není ani v tom ani v onom směru odůvodněno. Předmětem žaloby je kupní cena za 7 vagonů řeziva, žalující firmou žalované firmě k cíli dalšího zcizení dodaného, v sumě 78.014 Kč 10 h. Žalovaná doznala, že všech 7 vagonů obdržela, že pouze jeden vagon (čís. 404—279) obsahoval částečně zboží jiné, nežli bylo objednáno (kraší řezivo), kdežto dalších 6 vagonů obsahovalo zboží smluvené. Jest tedy ohledně 6 vagonů řeziva nesporným množství, jakost, cena i příjem zboží a spornou zůstala pouze tržní cena za zmíněný 7. vagon ve fakturovaném obnosu 10.088 Kč 10 h pokud se týče po srážce 517 Kč, které žalující firma odepsala, ve zbytku 9571 Kč 10 h, tak že nespornou a zralou k rozhodnutí se jeví část zažalované pohledávky 68.443 Kč, ohledně níž vydání dílčího rozsudku jest dle § 391 odstavec první c. ř. s. odůvodněným. V příčině zbývajících sedmého vagonu činí žalovaná námitka proti druhu zboží, tvrdíc, že řezivo v tomto vagonu odeslané neodpovídalo objednávce, že jen menší část jeho obsahovala dříví smluvené, ostatní větší část že však bylo řezivo zcela jiné, než bylo objednáno, a méně cenné. Námitka tato jest v právní souvislosti se zažalovanou kupní cenou za tento vagon, neboť zažalovaná kupní cena je úplatou za zboží, proti němuž se námitka vznáší, a bylo proto právem rozhodnutí o tomto zbytku kupní ceny vyhrazeno rozsudku konečnému. Této právní souvislosti není však mezi kupní cenou za dodaných 6 vagonů řeziva a mezi vzájemnými pohledávkami, žalovanou stranou kompensando namítanými. O právní souvislosti mezi dvěma nároky lze jen tehdy mluvit, když oba vyvěrají z téhož právního jednání nebo právního počtu, když totiž skutkový i právní důvod je týž, nebo když při různých právních poměrech, z nichž vyplývají, jeden podmiňuje druhý. Jak z přednesu žalované strany plyne, odvoluje tato kompensando namítané pohledávky z toho, že žalobkyně odezdala duplikáty nákladních listů záložně v Č. a konsignace na celých 7 vagonů dříví bance U. místo 6. března 1920 teprve 18. března 1920, tak že mezitím poklesem kursu líry utrpěla žalovaná ztrátu 15.004 Kč a 5.936 Kč, dále z toho, že žalobkyně vypravila prvních 5 vagonů bez nákladních listů a konsignací, tak že ležely v Miláně plných 10 dní a žalovaná utrpěla na poplatku depositním a skladním ztrátu 16.000 Kč a konečně z toho, že konsignace byly zaslány teprve s nákladními listy a že vagon čís. 665—75 byl nesprávně označen číslem 663—70, tak že dříví v Miláně muselo býti přemčeno bez konsignací a že poslední vagon následkem nesprávného označení depraven byl na místo do Milána do

Irevisa, čímž vzešla žalované škoda 8.000 Kč a 6.000 Kč. Z povahy těchto protipohledávek je patrné, že jsou sice ve věcné souvislosti s předmětem sporu nikoli však v právní souvislosti s pohledávkou zažalovanou, neboť právní důvody, z nichž prýští, jsou docela jiné nežli je právní důvod zažalované pohledávky, s ním nemají ničeho společného a jest proto dán předpoklad pro vynesení dílčího rozsudku dle § 391 odstavec třetí c. ř. s. Tomu není na závadu, že dílčí rozsudek nerozhoduje o celé zažalované pohledávce, neboť zažalovaný nárok není nedílným, nýbrž pozustává z řady samostatných nároků kupní ceny za každý ze 7 vagonů dodaného zboží — jejichž součet dává pohledávku zažalovanou, tak že o každém z nich možno rozhodnouti zvlášť. V případě, o který se jedná, nevylučuje proto použití ustanovení § 391 odstavce třetího c. ř. s. současné použití ustanovení odstavce prvního téhož § a proto právem vydal soud své stolice rozsudek dílčí ohledně zažalované kupní ceny za 6 vagonů dodaného řeziva, vyhradiv rozhodnutí o zaplacení jednoho vagonu a o kompensaci namítaných protipohledávek rozsudku konečnému.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované firmy.

Důvody:

Nížší stolice přisoudily dílčím rozsudkem dle § 391 odstavec třetí c. ř. s. žalobkyni část zažalované kupní ceny, což dovolatelka napadá z důvodu, že přípustné to jest jen, když za první pohledávka a vzájemná pohledávka nejsou v právní souvislosti, kdežto zde prý jsou, a za druhé, když celá žalobní pohledávka jest zralá k rozhodnutí, kdežto zde je to jen část. Jde tedy o dvě právní otázky a sice: I. Co se míní v § 391 odstavec třetí c. ř. s. pod právní souvislostí mezi žalobní pohledávkou a vzájemnou pohledávkou, a II. možno-li vynést dílčí rozsudek dle téhož předpisu i tehdy, když jest k rozhodnutí zralá jen část žalobního nároku, přes to, že předpis o části nemluví, či dlužno-li pojímati i tento předpis po rozumu odstavce prvního téhož §, dle něhož nyní, po doplnění novelou o úlevě soudům, možno dílčí rozsudek vynést i o nezpracané části žalobního nároku, jen jest-li zralá k rozhodnutí. Ad I. Z pravidla nepodávají tu vykladatelé žádné definice tohoto pojmu (Ott, Úvod II. 254, Klein Vorlesungen 212, Schuster 394). Fürstel 567 míní, že souvislost je právní, když oba nároky spočívají na společném právním poměru, aniž by třeba bylo právě plné identity bezprostředního právního důvodu. V daném případě by tu tedy právní souvislost asi byla, ačkoliv smysl, nebyv příklady doložen, jest hodně temný. Neumann (str. 1220), jehož definici odvolací soud opětuje, praví, že právní souvislost vyžaduje, aby oba nároky vyvěraly z téhož právního jednání nebo z téhož právního poměru, jako prý na př. při dvojstranných smlouvách, neb aby kompensace obou pohledávek výslovně byla umluvena. Srovnává se tedy podstatně s Cauppen-Steinem k § 33 něm. c. ř. s., jež cituje, a jenž sem čítá i ten případ, kdy sice oba nároky spočívají na různých právních poměrech, ale vzájemně se podmiňují. I to jest, vyjma případ vzájemné podmínčnosti, který v sobě zavírá i případ umluvené kompensace a nezavdává podnětu k pochybám, dosti temné a vskutku dovolatel napadá rozhodnutí odvolacího soudu, ačkoli to tento správně myslí, z jeho vlastní definice, řka, že s ní souhlasí, že však z ní vyplývá pravý opak,

že totiž tu právní souvislost je, ježto její vzájemně pohledávky bez právního poměru, na dodací smlouvě spočívajícího, z něhož žalobkyně žaluje, vzejí ani nemohly. Dlužno si tedy otázku blíže objasnit. Něm. c. ř. s. v § 33 žádá pro vzájemnou žalobu pouze »souvislost« nároku, v §§ 145, 302 pro separaci jednání a dílčí rozsudek však nedostatek »právní souvislosti«. Podobně u nás v § 96 j. n. vyžaduje pro protižalobu pouze »souvislost« obou nároků, § 391, odstavec třetí c. ř. s. pro nepřípustnost dílčího rozsudku však »právní souvislost«, § 11 čís. 1 c. ř. s. pak pro založení společenství v rozepři právnění nebo závazek z téhož skutkového i právního důvodu (o němž mluví i § 227 c. ř. s.); ale může dle § 391 odstavec první c. ř. s. i tu vyneseno býti dílčí rozsudek ohledně jednoho společníka (odp. min. k cit. §, Neumann 1217), vyjma případ § 14 (jednotnost společníků jako sporné strany). To osvětluje naši otázku: právní souvislost je tu jen, mají-li oba nároky společný důvod právní, nikoli tedy, pak-li právní důvod je u každého jiný a jen ta která skutečnost, náležející náhodou ke skutkové povaze obou těchto právních důvodů, jest jim společná, neboť tu pak jest dána souvislost toliko skutková, nikoli i právní. Není však pochyby, že v tomto případě o takovou právní souvislost nejde, neboť náhrada škody, i když škoda se stala přestoupením smluvní povinnosti, jest dle § 1295 obč. zák. tak jako škoda způsobená bez zřetele na smlouvu, tedy přestoupením povinnosti zákonné nebo-li deliktem, s a m o s t a t a ý m d ů v o d e m p r á v n í m, rozdílným od právního důvodu smlouvy, jak zřetelně vychází z § 859 obč. zák., jenž dí, že závazky zakládají se buď na zákoně neb na smlouvě, neb na utrpěném poškození, načež dále zákon probírá závazky smluvní a v kap. XXX. závazky z náhrady škody, mezi nimi právě i škody porušení závazku smluvního. Pravda sice, že bez smlouvy nemůže vzejíti nárok na náhradu škody způsobené porušením smlouvy, ale smlouva sama tu netvoří ještě právního důvodu nároku, protože nárok nevzniká již z ní samé, nýbrž teprv, když byla porušena, což se státi nemusí, a jest tedy právním důvodem nároku teprv toto p o r u š e n í a škoda z něho vzniklá. Dlužno tedy pod právní souvislostí § 391 odstavec třetí c. ř. s. rozuměti vzájemnou odvislost (podmínčnost), obou nároků, t. j. souvislost takovou, buď a) obě pohledávky vyvěrají z jednoho a téhož nebo-li společného skutkového stavu, jenž tvoří pro obě jich právní důvod, jako na př. úplatná smlouva, takže jsou navzájem tak podmíněny, že, neexistuje-li tento důvod pro jednu, jsa na př. neplatný, neexistuje ani pro druhou, anebo b) takovou, že sice každá vznikla z jiného právního důvodu, po přirozenosti věci tedy vzájemně se nepodmínují, avšak podmíněnost nastala jinak na př. smlouvou nebo předpisem zákona. Poněvadž takovou odvislost myslí, nedovoluje něm. c. ř. s., z něhož náš tedy výraz převzal, v § 145 ani separaci jednání, protože separace by tu byla protismyslná. Zákon však dovoluje dílčí rozsudek jen o nároku žalobním (§ 391 odstavec třetí c. ř. s.), nikoli i o vzájemném nároku. Avšak odvislost nebo podmíněnost může býti ovšem také jednostranná, platiti jen pro nárok jeden, i je-li tedy nárok žalobní neodvislý, možno o něm vydati dílčí rozsudek, třeba vzájemný nárok odvislý byl. To, že rozhodnutí o nároku žalobním bude takto do jisté míry prejudicielním i pro rozhodnutí o vzájemném nároku na př. že, když dílčím rozsudkem o něm existence a platnost smlouvy uznána, je tím uznána i pro vzájemný nárok na náhradu škody porušením smlouvy

té povstale — nevadí pranic, nýbrž je to spíše výhoda (srv. Neumann 1221). To vše plyne ze samozřejmého důvodu zákona: jen kde není právně možno rozhodnouti o nároku žalobním samotném, bez současného rozhodnutí o vzájemném nároku, nemá se rozhodovati o žádném zvláště, nýbrž o obou najednou; kde však to možno jest, není příčiny, aby se tomu bránilo: Nejjasněji však to plyne z toho, že přehmat tohoto druhu možno uplatňovati jen s hlediska vady řízení dle § 503 čís. 2 c. ř. s., že řádné rozhodnutí není možné. Není-li tu však řečené odvislosti, pak řádné řešení možné bylo a není tu žádného dovolacího důvodu. V tomto případě, kde žalobní nárok jest podle všech svých náležitostí zjištěn, vzájemné nároky však vyžadují ještě dalších skutkových zjištění, od nichž nárok žalobní odvislý není, byl rozsudek dílčí přípustný. Ad II. Neprávem ovšem odvolací soud míní, že tu jest tolik nároků, kolik vagonů dodáno býti mělo, a že možno rozhodnouti o každém vagonu zvláště. Právem namítá dovolání, že je tu jediná smlouva, znějící na sedm vagonů a nikoli sedm smluv, znějící každá na jeden vagon. Nejde tu tedy o první případ § 391 odstavec první c. ř. s., že jeden z více kumulovaných nároků jest zralý, nýbrž o případ druhý, že část nároku je zralá, a tu jest přisvědčivá odpověď na položenou shora otázku druhou bez dalších vývodů zcela na snadě; může-li v případě odstavce prvního o části nároku uznáno býti dílčím rozsudkem, proč ne i v případě odstavce třetího? Není žádné příčiny líšiti.

Čís. 1193.

Nepřípustnost pořadu práva, domáháno-li se stanovení náhrady za zabavený předmět vojenské výstroje.

(Rozh. ze dne 20. září 1921, R II 371/21.)

Žalobci bylo po státním převratu v říjnu 1918 zabaveno Národním výborem vojenské sedlo. Domáhal se proto na čsl. vojenském eráru náhrady škody žalobou, proti níž vznesl žalovaný erár námitku nepřípustnosti pořadu práva, již soud prvního stupně zamítl, rekursní soud jí vyhověl, zrušil předchozí řízení jako zmatečné a žalobu odmítl. Důvody: Podle jasného znění žalobní žádosti opírá se žaloba o nárok na náhradu škody. Netřeba tedy řešiti otázku, zda by byl přípustným pořad práva, kdyby nárok se týkal zaplacení odškodného za věc, státem vyvlastněnou nebo zabranou. Nároky na náhradu škody (§ 1295 obč. zák.) jest podle § 1338 obč. zák. zpravidla uplatňovati u řádných soudů. Avšak tento § praví zároveň výslovně, že soudní příslušnost pro spory o náhradu škody jest tu dána jako u všech ostatních práv soukromých, a v § 1 j. n. je stanovena zásada, že soudům jest rozhodovati o nárocích soukromoprávních. Z toho jest souditi, že soudům nepřisluší rozhodovati, jde-li o nárok na náhradu škody, opírající se o právo veřejné, není-li tu výjimek, stanovených zvláštními zákony, které však zde vůbec nepřicházejí v úvahu. Nutno proto především zjistiti právní povahu zažalovaného nároku. Tento vznikl podle žalobcova tvrzení tím, že žalobci z nařízení Národního výboru zadržena byla nedlouho po převratu na podzim r. 1918 jezdecká výstroj. Státní orgány, kterými výstroj žalobci byla zadržena, nejednaly tedy v poměru